

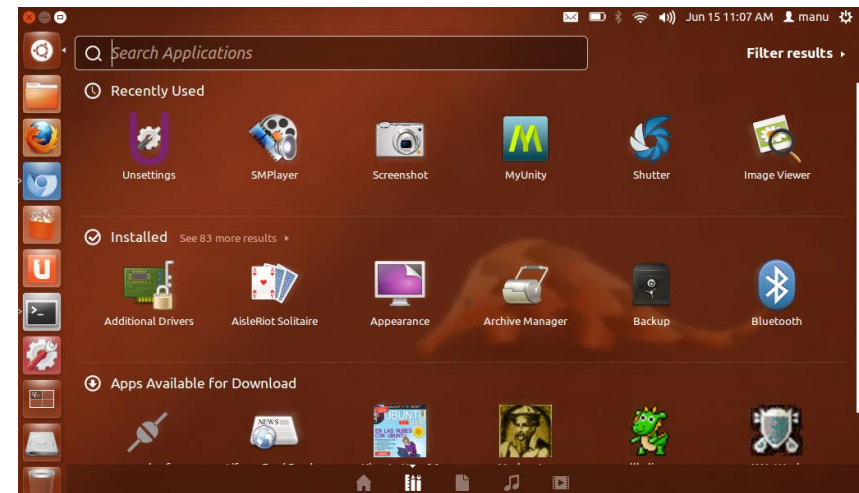

SISTEMI OPERATIV (SO). ROLI DHE STRUKTURA

www.shmk-negotine.edu.mk

SISTEMI OPERATIV (SO)

Ne çdo kompjuter qe te funksionoj se pari duhet te instalohet SO, ku pa kete te fundit nuk mund te punoj asnje PC, dhe eshte **komponenta** kryesore e tij.

ROLI DHE FUNKSIONET E SISTEMIT OPERATIV (SO)

Roli i SO është të **kontrollon** dhe të **udhëheq** me kompjuterin me ndihmen e urdherave të konsumatorit.

Programet të cilat përbejnë SO janë grupuar tek tërësia programore të quajtura **module**.

Çdo modul realizon një funksion të SO. Modulet **plotësohen njëri me tjetrin**.

Egzistojnë edhe module të quajtura **berthama**, e cila koordinon me modulet tjera dhe kujdeset që ato drejtojnë kryejnë funksionin e tyre.

FUNKSIONET

Funksionet themelore te SO jane:

- udheheqje me procesorin;
- udheheqje me memorien;
- udheheqje me njesite hyrese / dalese (H / D);
- udheheqje me te dhenat.

UDHEHEQJE ME PROCESORIN

Udheheqja me procesorin nenkupton zgjidhjen e ketyre pyetjeve:

- cili proces do te kryhet;
- sa kohe eshte e nevojshme te kryhet nje proces i caktuar;
- sa procese mund te presin per kryerje etj.

UDHEHEQJE ME MEMORIEN

Udheheqja me memorien nenkupton:

- kujdes per shfrytezim efikas te memories operative (**RAM**);
- modulet te cilat realizojne kete funksion mbajne llogari sa dhe cilat pjese te memories jane te **lira** ose te **zena**;
- shperndarja e drejte e memories ne disponim per çdo proces.

UDHEHEQJE ME TE DHENAT

Udheheqja me te dhenat nenkupton punen me te dhena:

- menyra e ruajtjes se te dhenave te memoriet e jashtme;
- qasje deri te te dhenat;
- te shkruarit dhe te lexuarit e te dhenave;
- krijimi, ruajtja dhe fshirja e datotekave, etj.

STRUKTURA E SISTEMIT OPERATIV (SO)

SO e sotme operative kane mase te madhe ose me te vogel **strukture identike themelore**.

Struktura e te gjitha SO perben:

- drajvere;
- vegla programore;
- interfejs komunikues.

- Berthama (Kernel) është baza e SO. Është modul i cili kontrollon modulet tjera dhe perpiqet që ato në **menyre optimale ti kryejnë funksionet e tyre**.

- Drajveret për pajisje (device drivers): janë programe të specializuara të cilat mundesojnë shfrytëzim të pajisjeve të caktuara (kartela, shtypes, skener, etj.).

Ato mund të jenë pjesë prej berthames së SO, pjesë prej programit tjetër, ose të dy.

Për thjeshtesimin e gjithë kësaj, për pajisjet standarde, drajveret **jane porositur që të janë porositur me vete SO**, ndërsa për pajisjet tjera ato janë porositur në mënyrë të pavarur dhe nuk janë pjesë prej SO.

- Veglat programore: kanë rolin që konsumatoreve t'u sigurojnë programe dhe funksione për **navigim**.

Sistemet operative porositen me të ashtuquajtur **interfejs konsumator** (mjedis pune) nëpërmjet të cilit punohet me sistemin operativ, e cila është me rëndësi të madhe për konsumatorin.

DALLIMI “DOS” DHE WINDOWS

A screenshot of a Windows command prompt window titled "Administrator: C:\Windows\system32\Cmd.exe - cmd". The window has a black background with white text. The text shows the command prompt starting at "C:\>cmd", followed by the Microsoft Windows version information: "Microsoft Windows [Version 6.1.7601] Copyright (c) 2009 Microsoft Corporation. All rights reserved." and the prompt returning to "C:\>".

```
Administrator: C:\Windows\system32\Cmd.exe - cmd
C:\>cmd
Microsoft Windows [Version 6.1.7601]
Copyright (c) 2009 Microsoft Corporation. All rights reserved.
C:\>
```

